

УДК: 656:35.078

ЗАКОНОДАВЧА ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА У СФЕРІ ТРАНСПОРТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

М.О. Сорокіна, *ст. гр. ТТ-22-1,*
М.М. Мороз, *проф., д-р. техн. наук*
Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, м. Кременчук

Розвиток транспортних технологій неможливий без ефективної законодавчої та нормативно-правової бази, яка визначає правила функціонування транспортної системи, гарантує безпеку перевезень, регулює відносини між учасниками транспортного процесу та забезпечує інтеграцію національної інфраструктури у міжнародний транспортний простір. Правове регулювання здійснюється на основі Конституції України (ст. 116, 119). Основними законодавчими актами є:

- Закон України «Про транспорт» (1994 р.);
- Закон України «Про автомобільний транспорт» (2001 р.);
- Закон України «Про залізничний транспорт» (1996 р.);
- Закон України «Про дорожній рух» (1993 р.);
- Закони «Про морський і річковий транспорт», «Про авіаційний транспорт»;
- Митний кодекс України та Податковий кодекс України.

Нормативно-правові акти включають постанови Кабінету Міністрів України, накази Міністерства інфраструктури, галузеві стандарти ДСТУ, а також міжнародні угоди (Конвенція CMR, SOLAS, ICAO). Важливим напрямом є гармонізація українського законодавства з правом ЄС (*acquis communautaire*), зокрема у сфері:

- інтеграції до Транс'європейської транспортної мережі (TEN-T);
- впровадження стандартів безпеки та екологічних норм;
- цифровізації транспортних процесів (електронні документи, інтелектуальні транспортні системи).

Основні проблеми правового регулювання у сфері транспортних технологій:

1. Недостатня гармонізація з міжнародними стандартами;
2. Суперечності між законодавчими та підзаконними актами;
3. Недостатня цифровізація правового забезпечення перевезень;
4. Відставання нормативної бази від технологічних інновацій.

Перспективи розвитку:

- впровадження єдиної електронної транспортної системи документообігу;
- адаптація законодавства до вимог ЄС;
- розробка правової бази для інноваційних технологій (електромобілі, дрони, безпілотний транспорт);
- удосконалення механізмів державного контролю та відповідальності перевізників.

Законодавча та нормативно-правова база у сфері транспортних технологій є ключовим чинником розвитку транспортної системи України. Її модернізація та гармонізація з європейськими нормами дозволять підвищити ефективність транспортної галузі, забезпечити конкурентоспроможність України та інтеграцію у глобальні транспортні коридори.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про транспорт» від 10.11.1994 № 232/94-ВР.

2. Moroz, O.V. and Moroz, M.M., 2014. Specific features of city public transport financing (Kremenchuk case study). *Actual Problems of Economics*, 160(1), pp. 239–246.
3. Левковець П.Р., Мороз М.М., Бубела А.В., Лабуа А.В. Системні аспекти вдосконалення логістичного сервісу. *Вісник КДПУ імені Михайла Остроградського*. – 2014. – №5. – С. 108–111.
4. Мороз Н.Н. Проблемы пассажирского транспорта общего пользования г. Кременчуг // *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. – Харків: НТУ «ХПІ», 2014. – № 44. – С. 103–108.
5. Zahorianskyi V., Zahorianska O., Moroz M. and Moroz O. Development of a Model for Minimizing the Energy Costs of the Transport and Technological Complex, 2022 IEEE 4th International Conference on Modern Electrical and Energy System (MEES), Kremenchuk, Ukraine, 2022, pp. 1-5.
6. Закон України «Про залізничний транспорт» від 04.07.1996 № 273/96-ВР.
7. Мороз М.М. Розробка заходів удосконалення маршрутної мережі громадського транспорту м. Кременчук на основі розподілу пасажиропотоку гравітаційним методом // *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля: науковий журнал*. –2015. – № 2 (219). – С. 44–49.
8. Moroz, M., Korol, S., Yelistratov, V., Moroz, O., Korol, K., Zahorianskyi, V. (2020) Device for Stabilizing the Electrical Power of a Diesel Generator in Transport / *Proceedings of the 25th IEEE International Conference on Problems of Automated Electric Drive. Theory and Practice, PAEP 2020*, DOI: 10.1109/PAEP49887.2020.9240910.
9. Vasylovskaya, K., Vasylovskiy, O., Leshchenko, S., Sviren, M., Moroz, M. (2020) Identification of parameters of pneumatic and mechanical seeding device under the influence of vacuum / *Bulgarian Journal of Agricultural Science*, 26 (5), pp. 1091-1094.
10. Мороз М.М., Загорянський В.Г., Король С.О., Хорольський В.Л., Кузев І.О. Моделирование состава группы грузовых автомобилей для оптимального обслуживания свиного комплекса / *Підвищення надійності машин і обладнання. Increase of machine and equipment reliability*, 2020. – р. 241-242.
11. Закон України «Про автомобільний транспорт» від 05.04.2001 № 2344-III.
12. Мороз М.М., Чапенко О.С. Визначення структури рухомого складу для пасажирських перевезень м. Кременчука / *Вісник КДПУ*. – Кременчук. – 2009. – Вип. 5. – С. 58-60.
13. Балкунов М.В., Мороз М.М. Створення нормативно-правових основ експедиторської діяльності / *Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 17 – 19 листопада 2022 р. "Інноваційні технології розвитку та ефективності функціонування автомобільного транспорту"*. – Кропивницький : ЦНТУ, 2022. – С. 68 – 73.
14. Гайкова Т. В., Мороз М. М., Загорянський В. Г., Буренніков Ю. Ю. Проектний аналіз цифрових технологій в управлінні ланцюгом постачання / *Вісник машинобудування та транспорту ISSN 2415-3486*. - №2(18), 2023. – С. 17-22. DOI: <https://doi.org/10.31649/2413-4503-2023-17-1-17-22>.
15. Закон України «Про дорожній рух» від 30.06.1993 № 3353-XII.
16. Moroz O., Trunina I., Moroz M., Zahorianskyi V., Vasylovskaya K. Digital Marketing Communications Transformation in Wartime / 2023 IEEE 5th International Conference on Modern Electrical and Energy System (MEES). – pp. 1-6. DOI: 10.1109/MEES61502.2023.10402369
17. Zahorianskyi V., Moroz M., Kovtsur K. Ergonomic and logistic ensuring the requirements for the comfort during the organization of passenger transportation in a small-capacity bus / (2024) *Транспортні системи та технології перевезень*, Вип. № 28. С. 60–64. DOI: <https://doi.org/10.15802/tst2024/311997>
18. Moroz M.M., Khorolskyi V.L., Moroz O.V., Herasymchuk V.V., Vasylovskaya K.V. Organization and provision of buses operation on the route taking into account the expenditures of participants of the transportation process / (2018) *International Journal of Engineering and Technology (UAE)*. – 7 (4.3). – pp. 206-210.
19. European Commission. *European Transport Policy for 2050*. Brussels, 2021.
20. Мороз М. М., Гайкова Т. В., Солошич І. О. Оптимізація режимів взаємодії магістрального та міського пасажирського транспорту м. Кременчук / (2024) *Збірник наукових праць «Центральноукраїнський науковий вісник. Технічні науки»*, Вип. № 9 (40). – С. 197-204. DOI: [https://doi.org/10.32515/2664-262X.2024.9\(40\).1.197-204](https://doi.org/10.32515/2664-262X.2024.9(40).1.197-204)
21. Загорянський В. Г., Мороз М. М., Король С.О. Оптимізація вантажних робіт і розміщення тарно-штучних вантажів в транспортних засобах і складах із застосуванням методів ергономіки і теорії систем / (2024) *Транспортні системи та технології перевезень*, Вип. № 28. С. 28–33. DOI: <https://doi.org/10.15802/tst2024/311996>
22. OECD/ITF. *Transport Outlook 2023: Sustainable Mobility for All*. Paris: OECD Publishing, 2023.
23. Огар О. М., Мороз М. М., Круглова Н. С., Чорний О. С. Перспективи застосування елементів штучного інтелекту в системах автоматизованого проектування залізничних станцій та вузлів. *Інтелектуальні транспортні технології : тези доповідей 3-ї міжнар. наук.-техн. конф. (22-23 листопада 2022 р.)*. – Харків: УкрДУЗТ, 2022. – С. 169–170.
24. Колий О.С., Мороз М.М. Оцінка сценаріїв дорожнього руху в Bad Hessa на основі моделі PTV VISSIM. *Сучасні проблеми функціонування логістичних систем. Сталій розвиток транспортних систем: наука і практика: зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., 25–26 листоп. 2024 р. Харків. нац. автомоб.-дор. ун-т.* – Харків, 2024. – С. 296–299.
25. Rodrigue J.-P. *The Geography of Transport Systems*. 5th edition. New York: Routledge, 2020.